

PROGRAM OPERAȚIONAL LOCAL de dezvoltare al Municipiului Edineț (2021-2027)

I. Introducere

Fără orașe stabile și dezvoltate, o țară nu poate avea regiuni puternic dezvoltate și nici o economie națională avansată. Echipa Primăriei municipiului Edineț permanent privește spre viitor, având ca bază moștenirea pe care o vom lăsa generațiilor viitoare și dorește ca Edinețul să devină atractiv pentru locuitorii săi, antreprenori și vizitatori.

Programul național de dezvoltare a orașelor – poli de creștere în Republica Moldova (2021-2027), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 916/2020, are drept scop susținerea accelerării dezvoltării socio-economice a 6 municipii – centre regionale în Republica Moldova, în vederea transformării acestora în poli de creștere, capabili să susțină difuzarea dezvoltării în zonele rurale proxime (municipiile Edineț, Soroca, Ungheni, Orhei, Cahul, Comrat). Programul prevede implementarea pe parcursul anilor 2021-2027 a unor portofolii de proiecte pre-determinate pentru fiecare municipiu în parte.

Totodată, pentru a accelera creșterea economică locală și crearea locurilor de muncă, Primăria municipiului Edineț s-a alăturat inițiativei „Primarilor pentru creșterea economică” (M4EG), unde se vor implementa abordări integrate și participative în procesul de planificare, precum și studierea bunelor practici implementate în alte localități pentru dezvoltarea economică. Inițiativa „Primarii pentru creșterea economică” sprijină orașele din Moldova pentru a facilita creșterea și crearea locurilor de muncă prin îmbunătățirea mediului de afaceri local, stimulând antreprenoriatul și atrăgând investiții pentru o dezvoltare economică durabilă.

Pentru a accelera creșterea economică locală durabilă, Edineț are nevoie de o viziune clară pentru a-și ghida propriile eforturi (atât ale autorităților publice, cât și ale comunității de afaceri și societății civile) și de un Plan Operațional Local (în continuare – POL) consecvent și realizabil care să identifice cele mai eficiente acțiuni, care vor avea cel mai mare impact asupra dezvoltării durabile locale.

Astfel, POL reprezintă foaia de parcurs a Primăriei mun. Edineț privind coordonarea la nivel local a activităților necesare implementării proiectelor planificate în cadrul Programului național de dezvoltare a orașelor – poli de creștere, specificând etapizarea și prioritățile, acțiunile pregătitoare necesare, planul calendaristic și managementul financiar. POL al mun. Edineț a fost elaborat de către Unitatea de Implementare a Programului (UIP), constituit prin Decizia Consiliului municipal nr. 4/2 din 18 iunie 2021, în parteneriat cu subdiviziunea cu atribuții de planificare și cooperare din cadrul Agenției de Dezvoltare Regională Nord (în continuare – ADR Nord). Este foarte important ca efortul

depus în elaborarea POL să fie urmat de conștientizarea publicului cu privire la importanța acestui document. Este de menționat faptul, că o consultare publică cu cetățenii, cu sectorul privat și organizațiile societății civile ar asigura deja o identificare mai exactă a principalelor elemente ale acestui plan axate pe creșterea, dezvoltarea și crearea facilităților, ce ar ajuta la consolidarea obiectivelor strategice și acțiunilor care trebuie atinse, care, odată implementate, vor schimba în bine viața locuitorilor din Edineț.

Fără îndoială, viitorul Edinețului depinde de implicarea și contribuția fiecărui cetățean și, pentru a face ca municipiul să devină puternic și atractiv, trebuie să implementăm obiectivul programului – crearea în țară a unei rețele de orașe – poli de creștere regională, atractive pentru locuitori, antreprenori și vizitatori. Suntem de părere, că acest fapt va genera creșterea ocupării forței de muncă și va stimula dezvoltarea zonelor rurale din vecinătatea municipiului.

II. Analiza situației

Municipiul Edineț este centrul administrativ al unuia dintre cele 33 raioane ale Republicii Moldova, situat în regiunea de nord a țării, la o distanță de 201 km până la capitala Republicii Moldova, municipiul Chișinău. În prezent, municipiul Edineț este un important centru industrial în partea de nord a Republicii Moldova, fiind în context național și regional ca un pol de creștere în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord (RDN). Edineț are o populație de 17800 de locuitori (conform 2024), dintre care 16200 locuiesc în municipiu, iar 1600 locuiesc în două localități adiacente: s. Alexăndreni și s. Gordineștii Noi.

Necesitatea realizării POL Edineț demonstrează că municipiul nu deține suficiente capacități pentru a-și valorifica pe deplin potențialul de dezvoltare în calitate de pol de creștere, având capacitate redusă de a crea condiții prospere, astfel fiind afectată negativ competitivitatea și ritmurile de creștere economică a municipiului.

Analiza detaliată a nivelului de dezvoltare a municipiului Edineț demonstrează, că municipiul nu corespunde criteriilor de definire a localităților urbane cu statut de municipiu în corespundere cu Legea nr. 764 din 27.12.2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, înregistrând carențe în dezvoltarea lui armonioasă având în vedere evaluarea intermediară a implementării Programului național de dezvoltare a orașelor – poli de creștere pe durata primei faze de implementare (2021-2024).

Pentru a asigura un nivel minim de dezvoltare socio-economică a municipiului, care ar corespunde unor criterii de bază de definire a unui oraș – pol de creștere, sunt necesare investiții publice de circa 576 milioane MDL pentru mun. Edineț. Aceste intervenții presupun un efort financiar care depășește cu mult capacitatea bugetului primăriei municipiului Edineț și nu vor putea fi realizate

fără o susținere din partea Guvernului Republicii Moldova, a partenerilor de dezvoltare și a donatorilor internaționali.

Totodată, menționăm faptul, că municipiul Edineț înregistrează deficiență în ceea ce privește nivelul de dezvoltare economică locală, având o infrastructură locală deficitară de sprijinire a sectorului privat și de atragere a investițiilor.

În anul 2019, municipiul Edineț înregistra un nivel al salariului mediu sub media națională, respectiv aproximativ 5139 lei, indicator ce reflecta predominarea unor activități economice cu productivitate relativ joasă. La nivelul Republicii Moldova, salariul mediu nominal brut se situa în aceeași perioadă la circa 7356 lei (conform seriilor statistice BNS și Monitorul Fiscal), ceea ce accentua decalajul semnificativ dintre Edineț și dinamica economică medie a țării.

La nivel regional, datele utilizate în diverse prezentări oficiale indicau un salariu mediu brut pentru raionul Edineț de aproximativ 8831 lei, confirmând diferențele salariale dintre mediul urban al municipiului și restul teritoriului raional, precum și o presiune structurală asupra forței de muncă locale.

Totodată, analiza bugetului municipal (2024) arată o dependență considerabilă de transferuri și granturi, ceea ce semnaleză o capacitate redusă de generare a resurselor locale și, implicit, o flexibilitate extinsă în dezvoltarea unor politici municipale competitive sau în atragerea investițiilor private cu valoare adăugată mare.

Totodată, numărul existent de locuri de muncă rămâne a fi limitat, nefiind capabil să asigure o absorbire eficientă a excesului de brațe de muncă din zonele rurale alăturate, deoarece situația este mai complicată în municipiul Edineț, unde dezvoltarea infrastructurii platformelor investiționale, precum Parcul Industrial Edineț, este în curs de dezvoltare.

Tabelul 1: Performanța economiilor locale

Nr.	Indicatori	2019	2024
1.	Salariul mediu, <i>lei</i>	5139	8831
2.	Numărul de agenți economici activi (care prezintă rapoarte)*	436	2951
3.	Numărul deținătorilor de patente, <i>persoane</i>	680	180
4.	Numărul de locuri de muncă (cu excepția celor cu finanțare din buget), <i>mii persoane</i>	4,3	-
5.	Raportul dintre numărul locurilor de muncă create de sectorul privat și numărul total al populației prezente în vârstă aptă de muncă, %	35,9	-

Sursa: În baza datelor furnizate de BNS, APL și calculele experților.

La momentul actual municipiul Edineț dispune de infrastructură dezvoltată pentru a atrage rezidenți în Parcul Industrial Edineț, care a fost creat din sursele FNDR, ulterior cu sprijinul financiar al UE și al Programului M4EG, dar totodată sunt necesare investiții pentru o ulterioară dezvoltare pentru crearea noilor locuri de muncă.

De asemenea, dezvoltarea economică insuficientă a municipiului Edineț indică o capacitate fiscală redusă a bugetului local în comparație cu municipiile Bălți și Chișinău.

Tabelul 2: Capacitatea fiscală

Nr.	Indicatori	2019	2024
1.	Capacitatea fiscală pe locuitor ¹⁾ , <i>lei</i>	1390	
2.	% față de mun. Chișinău (3 724 lei/locuitor)	37	

Sursa: datele Ministerului de Finanțe al Republicii Moldova

¹⁾ – calculată în baza metodologiei de calcul a transferurilor cu destinație generală stabilită de Legea nr.397/2003 privind finanțele publice locale

Conform estimărilor efectuate la data de 31 decembrie 2019, peste 84% din drumurile locale din municipiul Edineț prezintă o stare nesatisfăcătoare. Acest lucru atestă faptul că infrastructura rutieră în Edineț necesită o dezvoltare continuă pentru locuitori și potențialii investitori, fiind o localitate urbană care are nevoie să corespundă statutului de municipiu.

Tabelul 3: Calitatea drumurilor locale

Nr.	Indicatori	2019	2024
1.	Lungimea drumurilor în perimetrul municipiului, <i>km</i>	82	87,5
2.	Ponderea drumurilor asfaltate, %	61	74
3.	Ponderea drumurilor locale de calitate nesatisfăcătoare, %	84	65

Sursa: Datele furnizate de autoritățile administrației publice locale

În acest sens, pentru a asigura un nivel satisfăcător al calității infrastructurii rutiere în municipiul Edineț (ce presupune minim 60% din drumuri să fie asfaltate), sunt necesare investiții de peste 300 milioane lei pentru construcția sau reabilitarea capitală a cca 69 km drumuri.

[Notă: Costurile estimative au fost calculate în baza datelor APL cu privire la starea drumurilor și costul mediu 5 milioane lei per construcția sau reabilitarea capitală a 1 km de drum urban, inclusiv borduri, trotuare și căi de acces].

În ceea ce privește dezvoltarea **infrastructurii tehnico-edilitare și utilităților locale**, cea mai problematică situație se atestă pe dimensiunea asigurării cu servicii de canalizare și epurare a

apelor uzate. În acest sens, mun. Edineț dispune de o Stație de Epurare a Apelor Uzate (SEAU) învechită și în stare nesatisfăcătoare, care nu corespunde normativelor în vigoare.

Conform estimărilor existente (în baza studiilor de fezabilitate sau prefezabilitate aprobate), pentru construcția SEAU în mun. Edineț sunt necesare 11,8 milioane €. Trebuie de menționat faptul, că doar elaborarea documentației tehnice pentru construcția unei SEAU depășește 0.5 milioane €, costuri care nu pot fi acoperite din sursele bugetului local.

În mun. Edineț gradul actual de acoperire cu servicii de canalizare nu corespunde cerințelor minime (70%) și este mai mic de 50%. În acest context, pentru creșterea nivelului de acoperire până la minim 70% sunt necesare investiții de cca 13,5 milioane lei pentru mun. Edineț. *[Sursa: pentru mun. Edineț - conform estimărilor Studiului de Fezabilitate aprobat în 2018].*

În scopul digitalizării informațiilor relevante ale rețelelor de utilități ale municipiului Edineț dintr-un cadastru dat, a fost creată o aplicație web direct pentru informația alfa numerică sau prin intermediul serverelor de hărți pentru informația spațială. Datele procesate au fost stocate într-o bază de date GIS utilizând instrumente GIS open-source¹. Lucrări au fost realizate în cadrul proiectului „Digitalizarea rețelelor de utilități (apă și canalizare) prin utilizarea programelor GIS cu sursă deschisă (open-source GIS software) în municipiile Soroca, Edineț, Ungheni, Orhei, Cahul și Comrat”, cu sprijinul financiar din bugetul de stat al Republicii Cehe în cadrul Acordului privind cooperarea pentru dezvoltare dintre Republica Cehe și Republica Moldova.

Cu referință la gradul de acoperire cu servicii de iluminat public în municipiul, putem constata că la moment un nivel minim stabilit de legislație – 60%.

Totodată, municipiul Edineț nu dispune de un poligon autorizat de depozitare a deșeurilor solide, confruntându-se cu decalaj de mediu și nemulțumiri din partea locuitorilor.

Tabelul 4: Corespunderea nivelului de dezvoltare a infrastructurii tehnico-edilitare cu cerințele minime*

Nr.	Indicatori	2019	2024
1.	Minim 80% acoperire cu servicii centralizate de alimentare cu apă	Da	Da
		82%	
2.	Corespondere a calității apei din apeduct cerințelor normative în vigoare față de apa potabilă	Nu	Nu
3.	Minim 70% acoperire cu servicii centralizate de canalizare	Nu	Nu
		45%	45%
4.	Minim 70% acoperire cu servicii de evacuare centralizată a	Nu	Nu

¹<https://moldova-map.md/?fbclid=IwAR0ObnidkmuvXqy5JmVmHKntNFYU9r60wDKQLKwdBq45Zw3Ve5VX2fxOWw#/viewer/overlay/1133>

	deșeurilor		
		50%	60%
5.	Minim 60% acoperire cu servicii de iluminare stradală	Da	Da
		60%	90%
6.	Stație de Epurare a apelor uzate (SEAU) funcțională în 3 trepte	Nu	Nu
7.	Poligon autorizat de deșeuri solide	Nu	Nu

* Notă: În corespundere cu cerințele minime înaintate față de municipii de prevederile Legii nr. 764 din 27.12.2001
Sursa: Datele furnizate de autoritățile administrației publice locale

Este de menționat faptul, că municipiul Edineț a Municipiul Edineț implementează, în perioada 2021–2025, proiectul „Edineț – oraș cu perspectivă de viitor”, finanțat de Uniunea Europeană prin programul „Autorități Locale: Parteneriate pentru orașe durabile 2020”. Cu un buget total de peste 4,35 milioane euro, inclusiv un grant UE de 4,14 milioane euro, inclusiv modernizarea serviciilor publice și transformarea municipiului într-o localitate inteligentă, orientată spre cetățean. Acțiunile proiectului a cuprins mai multe domenii strategice precum: îmbunătățirea mobilității urbane, modernizarea infrastructurii publice, digitalizarea serviciilor și crearea unui cadru administrativ modern. În cadrul acestei inițiative a fost dezvoltat și un sistem modern de transport public, prin achiziționarea de autobuze noi, introducerea echipamentelor de monitorizare prin GPS, implementarea unui sistem de taxare electronică cu plată prin card și instalarea unor semafoare inteligente care prioritizează circulația transportului public.

Tabelul 5: Dezvoltarea sistemelor de transport urban

Nr.	Indicatori	2019	2024
1.	Lungimea totală a rutelor, <i>km</i>	9,4	25
2.	<i>Număr</i> de stații de așteptare	14	45
3.	<i>Număr</i> de călători transportați, <i>mil. pe an</i>	0,35	1 - 1,15
4.	<i>Număr</i> de unități de transport (microbuze) în operare	6	8

Sursa: Datele furnizate de administrația publică locală

Municipiul Edineț își propune să consolideze și să modernizeze serviciile de transport public electric prin achiziția a două autobuze electrice suplimentare, valoare care s-ar estima la 1 mil. euro completând astfel parcul existent de opt vehicule. Această măsură va permite creșterea capacității și frecvenței transportului public, reducând simultan cheltuielile cu combustibilul și întreținerea autobuzelor diesel. În același timp, extinderea rețelei electrice va contribui la diminuarea emisiilor poluante și a zgomotului urban, îmbunătățind semnificativ calitatea vieții locuitorilor. Prin această

investiție, transportul public devine mai atractiv și mai eficient, iar municipiul Edineț își consolidează imaginea de oraș modern și sustenabil, preocupat de bunăstarea cetățenilor și protecția mediului.

Privitor la calitatea vieții locuitorilor, mun. Edineț nu dispune de o infrastructură minimă de spații publice de agrement și facilități atractive pentru cetățeni. În prezent, orașul nu oferă suficiente zone verzi amenajate, locuri de joacă pentru copii, piste pentru biciclete sau spații dedicate activităților recreative și culturale, ceea ce limitează opțiunile de petrecere a timpului liber și de socializare a comunității. Această situație reduce atractivitatea orașului ca loc de trai și influențează negativ starea de bine și sănătatea locuitorilor, evidențiind necesitatea unor investiții strategice în dezvoltarea infrastructurii urbane care să răspundă nevoilor reale ale cetățenilor.

În acest sens, ar fi necesară existența și funcționarea zonelor de recreere, a complexelor sportive multifuncționale și parcurilor de agrement. Totodată, municipiul nu deține un complex sportiv multifuncțional (inclusiv dotat cu bazin) pentru asigurarea necesităților regionale, precum și pentru găzduirea unor competiții regionale și naționale. Construcția unui asemenea obiectiv necesită investiții de minimum 45 milioane MDL – proiect ce deja este aprobat în finanțare și procedură de licitație a proiectării.

De asemenea, municipiul Edineț se confruntă cu probleme serioase în ceea ce privește calitatea infrastructurii urbanistice, aceasta fiind în majoritate dezvoltată în perioada sovietică, fără ca să beneficieze ulterior de intervenții sistemice de reabilitare și revitalizare urbană.

Municipiul Edineț a beneficiat de o serie de investiții importante în cadrul proiectului „Edineț – oraș cu perspectivă de viitor”, care au vizat modernizarea și diversificarea infrastructurii urbane pentru locuitori. Printre realizări se numără iluminarea aleelor grădina publică „Vasile Alecsandri” din amenajarea unei piste de bicicliști în jurul lacului din parc în valoare de peste 1,5 milioane lei inclusiv cu lucrări de întărire a malului ce desparte două lacuri, care încurajează mobilitatea sustenabilă și oferă o alternativă sănătoasă și ecologică de deplasare prin parc. De asemenea, Parcul „Vasile Alecsandri” a fost îmbogățit cu insula de vis în valoare de aproape de 5 milioane lei în perioada anilor 2024-2025, un spațiu recreativ și de relaxare care atrage vizitatori de toate vârstele, precum și cu 6 leagăne moderne cu scrânciob în valoare de peste 240 mii lei, asigurând astfel activități recreative sigure și atractive pentru toate categoriile de vârstă ai comunității.

Aceste investiții au contribuit nu doar la modernizarea și diversificarea spațiilor publice, ci și la creșterea atractivității orașului, la stimularea participării cetățenilor la activități recreative și la promovarea unui stil de viață sănătos. Prin astfel de acțiuni, proiectul întărește imaginea municipiului Edineț ca un oraș modern, sustenabil și orientat către bunăstarea locuitorilor săi. Cu toate acestea, investițiile făcute până la moment nu sunt suficiente și necesită investiții suplimentare ca să fie adusă

la nivelul standardelor europene, având în vedere că parcul „Vasile Alecsandri” este și cartea de vizită a municipiului Edineț ca pentru un oraș – pol de creștere regională.

În documentele strategice ale municipiului Edineț, precum Strategia de Dezvoltare Socio-economică și Programul de Revitalizare Urbană, sunt prevăzute măsuri de regândire și modernizare a zonelor de recreere, în special Parcul „Vasile Alecsandri”, care se întinde pe aproximativ 40 de hectare și include trei lacuri. Valoarea estimată a lucrărilor de revitalizare și amenajare a acestui parc este de circa 25 milioane MDL. Cu toate acestea, în prezent, autoritățile publice locale nu dispun de resursele financiare necesare pentru a demara implementarea acestor lucrări, ceea ce amână realizarea obiectivelor propuse în cadrul planurilor strategice.

Tabelul 6: Acoperirea cu servicii sociale, de recreere și turistice de bază

Nr.	Indicatori	2019	2024
1.	Funcționarea unui cinematograf amenajat cu minim 250 locuri	Nu	Nu
		250	250
2.	Funcționarea unui stadion de minim 500 spectatori	Da	Da
		0,6 mii	0,6 mii
3.	Funcționarea unui complex sportiv cu toate facilitățile (inclusiv bazin)	Nu	Nu
4.	Zonă de recreere	Nu	Da
5.	Minim 40 locuri de cazare	Da	Da
		82	82

Sursa: Datele furnizate de administrația publică locală

Respectiv, având economii subdezvoltate și un nivel inferior al calității vieții, municipiul Edineț se caracterizează printr-un declin demografic pronunțat, pierzând pe parcursul ultimelor decenii peste 30% din populație, în special în rezultatul migrației interne și externe.

Totodată, fenomenul de descreștere a numărului populației se caracterizează printr-o tendință de îmbătrânire și reducere a ponderii persoanelor tinere.

În acest sens, situația în mun. Edineț se prezintă ca fiind una nesatisfăcătoare, unde ponderea populației în vârstă aptă de muncă a constituit 65% în anul 2019, ceea ce este sub media națională de 68%, iar ponderea persoanelor peste limita vârstei de muncă a depășit 20%, ceea ce este peste media națională de 16% [Sursa: conform datelor BNS pentru anul 2018].

III. Obiectivele POL Edineț

Obiectivul general: Dezvoltarea Edinețului ca oraș – pol de creștere regional, atractiv pentru locuitori, antreprenori și vizitatori care generează creștere, ocupare a forței de muncă și stimulează dezvoltarea zonelor teritoriale adiacente.

În urma rezultatelor obținute în cadrul analizelor indicatorilor de dezvoltare socio-economică și generalizării în Indicatorul agregat al capacității de polarizare (*a se vedea Anexa 2*), programul ce vizează municipiul Edineț demonstrează un potențial necesar de a deveni oraș – pol de creștere la nivel național și regional cu următoarele caracteristici:

- se află în afara ariei de dominație absolută a orașului capitală (municipiul Chișinău) sau a altor orașe de importanță națională (municipiul Bălți);
- interacționează cu orașele de dominație absolută interne (Chișinău și Bălți), dar și regionale din țările vecine (Cernăuți, Moghiliiv-Podolschi, Botoșani, Iași, Galați), mai ales în domeniul economic (comerț, transport, aprovizionarea cu anumite bunuri) și al serviciilor publice și private (învățământ superior, servicii medicale de specialitate, servicii financiar-bancare, aprovizionarea cu anumite servicii);
- își bazează creșterea pe resurse endogene și pe cele din arealele rurale polarizate, având o arie de influență locală (de maxim 30 km / sau un interval temporar necesar pentru deplasarea cu mașină – navetismul acceptat).

Obiectivul general se propune a fi atins prin realizarea următoarelor **obiective specifice**:

I. Îmbunătățirea mobilității și a calității infrastructurii de acces și a legăturilor acestora cu zonele înconjurătoare, până în anul 2027 și anume:

- Creșterea ponderii drumurilor locale de calitate îmbunătățită în orașele – poli de creștere până la minimum 50% (în 2019, iar în 2024 până la 70 de % indicatorul a constituit în medie 35%).
- Asigurarea funcționării de servicii îmbunătățite de transport public urban în mun. Edineț, fiecare municipiu și acoperirea a minium 85% din teritoriu: Întreprinderea municipală „TRANSPORT PUBLIC EDINEȚ” a fost fondată în anul 2024, este agentul economic cu personalitate juridică, constituit în exclusivitate pe baza proprietății municipale, execută lucrările și prestează serviciile necesare pentru satisfacerea cerințelor fondatorului, Consiliul Municipal Edineț.

Stabilirea acestui obiectiv specific în Edineț va duce la îmbunătățirea calității căilor de comunicații (drumuri publice), amenajarea străzilor municipale și a trotuarelor, creșterea calității transportului de pasageri cu mijlocele de transport public.

II. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de suport economic pentru a stimula competitivitatea, până în anul 2027 și anume:

- Creșterea salariului mediu în orașele – poli de creștere cu cel puțin 70% din media națională.
- Creșterea ratei de acoperire cu locuri de muncă (cu excepția celor cu finanțare din buget) în orașele – poli de creștere până la cel puțin 55% față de numărul populației în vârstă aptă de muncă.
- Creșterea capacității fiscale a municipiului Edineț până la 70% față de anul 2020.

Stabilirea acestui obiectiv specific are la bază dezvoltarea economică la nivelul mun. Edineț care va determina creșterea valorii producției fabricate, a numărului salariaților, a productivității, a ratei de activitate precum și a ratei de ocupare a populației.

III. Revitalizarea urbană și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice, și anume:

- Dotarea municipiului Edineț – pol de creștere cu o infrastructură minimă de spații publice îmbunătățite: un centru civic revitalizat, o zonă de recreere de calitate și un complex sportiv multifuncțional dotat inclusiv cu bazin acoperit.

Stabilirea acestui obiectiv specific s-a axat pe importanța pe care o are în determinarea calității vieții cetățenilor a dotărilor specifice cu infrastructura urbanistică, spații publice de calitate și infrastructură socială și de recreere. Țintele aferente acestui obiectiv constau în evoluția pozitivă la nivelul municipiului și are următorii indicatori: centru civic renovat și dotat, calitatea spațiilor publice în cartierele locative, extinderea spațiilor verzi, zone de recreere atractive, precum și creșterea amplitudinii acțiunilor de revitalizare a patrimoniului.

IV. Modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare și a rețelelor de utilități publice, și anume:

- Creșterea nivelului de acoperire cu servicii calitative de aprovizionare cu apă și canalizare până la minimum 80%.
- Creșterea nivelului de acoperire cu servicii de iluminare nocturnă până la minimum 95%.
- Asigurarea cu SEAU a mun. Edineț.

Stabilirea acestui obiectiv specific s-a axat pe importanța pe care o are în determinarea nivelului calității vieții cetățenilor a dotărilor specifice cu infrastructură tehnico-edilitară, precum și calitatea serviciilor publice prestate. Indicatorii acestui obiectiv specific vor fi: creșterea gradului de acoperire cu sisteme de alimentare cu apă și canalizare, dotarea cu sisteme de epurare a apelor uzate, dezvoltarea rețelei de iluminat public.

Totodată, proiectele și măsurile propuse pentru implementare acestui POL vor integra următoarele priorități:

- **Incluziunea socială.** Se va ține cont de necesitățile specifice ale locuitorilor din grupurile

vulnerabile, pentru a evita efectele nedorite de marginalizare socială. În mod special vor fi abordate necesitățile și interesele grupurilor de populație cu venituri mici, populației în vârstă înaintată, tinerilor și persoanelor cu dizabilități.

- **Bună guvernare.** Se va urmări promovarea principiilor de transparență decizională, reprezentativitate, eficiență, eficacitate, inovație și orientare pe termen lung, în vederea creșterii încrederii în factorii de decizie locali și naționali și dezvoltarea unor între toți actorii implicați.
- **Eficiența energetică.** Se va pune accent obligatoriu pe găsirea și implementarea de soluții tehnice care vor asigura o eficiență energetică maximă, în vederea minimizării efectelor negative ale dezvoltării asupra mediului înconjurător.
- **Aspecte de gen.** Proiectarea și dezvoltarea obiectivelor de infrastructură economică, urbanistică, tehnică și edilitară vor ține cont în mod obligatori de nevoile diferite ale femeilor, bărbaților și copiilor (băieți și fete), pentru asigurarea respectării aspectelor specifice de gen.

IV. Proiecte planificate pentru implementare

Acest Program prevede implementarea unui portofoliu de proiecte, care reflectă prioritățile individuale specifice ale municipiului Edineț, selectate în baza evaluării necesităților minime pentru consolidarea potențialului de orașe – poli de creștere regională.

Proiecte planificate pentru implementare în mun. Edineț

Nr.	Proiecte	Cost estimativ, mil. lei	Sursa de acoperire	Comentariu
Îmbunătățirea mobilității și a calității infrastructurii de acces și a legăturilor acestora cu zonele înconjurătoare				
1.	Reabilitarea infrastructurii drumurilor	90	Surse pentru reconstrucția drumurilor care urmează a fi identificate suplimentar de la donatori, bugetele de stat și local, organizații financiare internaționale	Se prevede asigurarea a minim 25% din necesități pentru atingerea indicatorului minim de corespundere cu statutul de oraș – pol de creștere regională (60% de drumuri asfaltate în stare bună)

2.	Dezvoltarea sistemului existent de transport public urban (dotarea tehnică cu 2 unități electrice de transport ecologic)	15,6 (inclus în Programul Național)	Parteneri de dezvoltare	Proiectul a fost prioritizat în comun cu autoritățile publice locale în procesul de elaborare a Programului (în baza evaluării necesităților de bază)
----	--	--	-------------------------	---

Dezvoltarea și echiparea infrastructurilor și serviciilor de suport economic pentru a stimula competitivitatea

3.	Conectarea terenului parcului industrial la o nouă sursă de energie electrică	22 (inclus în Programul Național)	20 mil. de lei – bugetul de stat prin prezentul Program național și 2 mil. de lei – bugetul local	Proiectul este prioritizat în Strategia de dezvoltare a Parcului Industrial Edineț
4.	Crearea pieței agroalimentare regionale	23	15 mil. lei - bugetul de stat prin prezentul Program național, 8 mil. lei – buget local	Proiectul este prioritizat în Strategia Socio-economică a mun. Edineț 2021-2025
5.	Construcția unei hale industriale în Parcul Industrial	40	35 mil. lei - bugetul de stat prin prezentul Program național, 5 mil. lei – buget local	Proiectul este prioritizat în Strategia Socio-economică a mun. Edineț 2021-2025

Revitalizare urbană și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice

6.	Amenajarea și revitalizarea zonei regionale de Agreement a Parcului V. Alecsandri (40 ha cu 3 lacuri)	25 (inclus în Programul Național)	12,5 mil. de lei – bugetul de stat prin prezentul Program național, 3,5 mil. de lei – bugetul local 9 mil. de lei – parteneri de dezvoltare (UE)	Proiectul este prioritizat în Strategia de dezvoltare socio-economică locală pentru anii 2019-2025
----	---	--------------------------------------	--	--

7.	Crearea Complexului sportiv multifuncțional modern de importanță regională (cu bazin de înot)	45 (inclus în Programul Național)	Bugetul de Stat prin prezentul Program național	Proiectul a fost prioritizat în comun cu autoritățile publice locale în procesul de elaborare a prezentului Program național (în baza evaluării necesităților de bază)
8.	Lucrări complexe de revitalizare urbană (centrul civic și cartierele blocurilor de locuințe)	60	11 mil. de lei – bugetul de stat și 29 mil. de lei – parteneri de dezvoltare (surse necesare a fi identificate suplimentar) 10 mil. – surse proprii	Proiectul este prioritizat în Strategia de dezvoltare socioeconomică locală pentru anii 2019-2025
9.	Construcția și amenajarea stații de transfer și sortare a deșeurilor (se solicită sa fie inclus în POL de către consilieri)	33	BERD, alți parteneri de dezvoltare	Studiu de fezabilitate elaborat în concordanță cu strategia națională de mediu

Modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare și rețelelor de utilități publice

10.	Extinderea rețelelor de canalizare pentru creșterea ratei de acoperire cu servicii de la 45% la 70%	13,5 (necesar 50 mil. lei)	Bugetul de stat prin prezentul Program național	Proiectul este prioritizat în Strategia de dezvoltare socioeconomică locală pentru anii 2019-2025 (componenta „Alimentare cu apă și canalizare” din cadrul Strategiei de dezvoltare socioeconomică a municipiului Edineț (2018-2025))
11.	Construcția unei noi stații de tratare a apei (pentru a asigura municipiul cu apă potabilă care să corespundă cerințelor normative în vigoare)	120 (inclus în Programul Național)	Parteneri de dezvoltare (surse identificate – ADA)	Proiectul este prioritizat în Strategia de dezvoltare socioeconomică locală pentru anii 2019-2025

12.	Extinderea și modernizarea sistemului de iluminat stradal pentru asigurarea unui nivel de acoperire de minimum 60%	12 (inclus în Programul Național)	7 mil. de lei – bugetul local și 5 mil. de lei – parteneri de dezvoltare (surse identificate)	Strategia de dezvoltare socio-economică locală Strategia de dezvoltare socio-economică locală pentru anii 2019-2025
13.	Construcția unei clădiri pentru locuințe sociale destinate familiilor vulnerabile, fără dotări inițiale	20	2 mil de lei – buget local, 18 – parteneri de dezvoltare	
14.	Contribuții complementare din partea autorităților publice locale pentru cofinanțarea elaborării documentației tehnice	2,6 (inclus în Programul Național)	Bugetul autorităților publice locale	

Valoarea totală a proiectelor = 501,7 mil MDL, inclusiv:

- 107 mil. lei – Bugetul de Stat prin intermediul prezentului Program 2,6 mil. lei – Bugetul APL.
- 90 mil. lei – surse pentru reconstrucția drumurilor care urmează a fi identificate suplimentar de la Donatori, Bugetul de Stat, și organizații financiare internaționale.
- 311,7 mil. lei – surse care urmează a fi identificate suplimentar din partea partenerilor de dezvoltare.

V. Impact

Implementarea POL a mun. Edineț urmărește soluționarea problemelor de bază de dezvoltare socio-economică în vederea valorificării potențialului orașului – poli de creștere. În acest sens, indicatorii țintă asumați vor contribui la depășirea curențelor de dezvoltare și vor asigura statutul de oraș – pol de creștere.

Indicatori de Impact:

Nr.	Obiective specifice	Indicatori de evaluare a impactului
1.	Îmbunătățirea mobilității și a calității infrastructurii de acces a centrelor urbane de dezvoltare și a legăturilor acestora cu zonele înconjurătoare	Locuitorii orașului – poli de creștere vor avea acces îmbunătățit la infrastructură de mobilitate urbană și suburbană: ▪ Calitatea a peste 80% din drumurile locale majore va fi bună și foarte bună (în 2019, iar în 2024, indicatorul ar constitui circa 85%). ▪ În mun. Edineț va funcționa transport public de calitate (cu minim 100 % din flota de transport înnoită),
2.	Dezvoltarea și	Salariul mediu în oraș – poli de creștere va depăși media

	echiparea infrastructurilor și serviciilor de suport economic al centrelor urbane de dezvoltare pentru a stimula competitivitatea	<p>națională (în anul 2019 media pe municipiu constituia 5,139 lei 71% din media națională).</p> <p>Rata de acoperire cu locuri de muncă (cu excepția celor cu finanțare din buget) în orașele – poli de creștere va depăși 55% față de numărul populației în vârstă aptă de muncă (în anul 2019 indicatorul a constituit 30-50%).</p> <p>Capacitatea fiscală a orașelor – poli de creștere regională va constitui minim 70% din nivelul mun. Chișinău (în anul 2019 aceasta a constituit 37%).</p>
3.	Revitalizare urbană și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice	<p>Locuitorii din municipiul Edineț – poli de creștere, vor avea acces îmbunătățit la infrastructură socială și de recreere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Funcționarea complexului sportiv multifuncțional (inclusiv cu bazine acoperite) ▪ Funcționarea de zone de recreere la scară mare de importanță regională
4.	Modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare și rețelelor de utilități publice	<p>Nivelul de acoperire cu servicii de utilități publice în orașele – poli de creștere se va conforma cerințelor minime înaintate de cadrul legal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Minimum 70% acoperire cu servicii centralizare de canalizare, față de media cumulativă de 57% în 2019. ▪ 80% acoperire cu servicii calitative de iluminare nocturnă, față de media cumulativă de 68% în 2019. ▪ Dotarea orașului Edineț – pol de creștere cu Stație de Epurare a Apelor Uzate care ar corespunde cerințelor normative și de eficacitate (în anul 2024 SEAU nu există).

POL va tinde spre atingerea unor **indicatori de rezultat și ținte specifice**:

Nr.	Obiective specifice	Indicator	Valoarea actuală	Țintă 2027
1.	Îmbunătățirea mobilității și a calității infrastructurii de acces a centrului urbane de dezvoltare și a legăturilor acestora cu zonele înconjurătoare	Drumuri locale asfaltate	61% – 2019; 70% – 2024	Minim 10 km de drumuri locale modernizate
		Dotarea serviciului local de transport public urban cu unități de transport noi	4 unități – în 2019; 8 unități electrice – în 2024	Minim 2 unități electrice noi
2.	Dezvoltarea și echiparea infrastructurilor și serviciilor de suport economic al centrelor urbane de dezvoltare	Conectarea Parcului Industrial la o sursă sigură și deplină de alimentare cu energie electrică	180 locuri de muncă – în 2019; 250 locuri de muncă – 2024	Minim 500 locuri noi de muncă

	pentru a stimula competitivitatea			
3.	Revitalizare urbană și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice	-Lansarea zonei de agrement regionale ”Vasile Alecsandri” (40 ha cu 3 lacuri amenajate). -Construcția centrului sportiv multifuncțional regional. -Revitalizarea centrului civic urban și cartierelor de blocuri locative.	0	1 zonă de agrement lansată 1 centru sportiv multifuncțional 1 centrului civic urban revitalizat
4.	Modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare și rețelelor de utilități publice	Acoperire cu servicii centralizate de canalizare	45% – 2019 60% – 2024	Minim 80%
		Acoperire cu servicii calitative de iluminare nocturnă	50% – 2019 70% – 2024	Până la 95%
		Dotarea cu Stația de epurare a apelor uzate, care ar corespunde cerințelor normative și de eficacitate	0	1

VI. Riscuri de implementare

Pe parcursul implementării POL a mun. Edineț pot apărea o serie de riscuri / probleme, care pot afecta implementarea activităților, printre care:

Categoriile de riscuri	Tipuri de riscuri	Impact	Probabilitate
Riscuri politice	Lipsa voinței politice pentru implementarea Programul național de dezvoltare a orașelor – poli de creștere	Mediu	Sporită
	Lipsa de corelare a politicii privind dezvoltarea poliilor de creștere cu alte politici, neincluzând astfel poliile de creștere stabiliți în prioritățile fondurilor gestionate la nivelul altor ministere	Mediu	Mediu
	Orizont de timp relativ îndelungat pentru evaluarea efectelor pe care un pol de creștere le va avea asupra dezvoltării social-economice – un intervalul de 5-7 ani propus	Mediu	Sporit

Categorii de riscuri	Tipuri de riscuri	Impact	Probabilitate
	este neatractiv pentru politicieni, în condițiile în care un ciclu electoral este de 4 ani		
Riscuri operaționale	Disponibilitatea și capacitatea de mobilizare a resurselor pentru finanțarea proiectelor de dezvoltare urbană	Mediu	Mediu
	Dependența succesului politicii poliilor de creștere de resursele pe care nivelul central trebuie să le pună la dispoziția sa	Mediu	Sporit
	Capacitate insuficientă a Primăriei mun. Edineț de a elabora și implementa proiecte de anvergură cu impact asupra dezvoltării ariilor adiacente	Mediu	Mediu
	Calitatea și disponibilitatea redusă a datelor statistice este o constrângere pentru procesul de monitorizare și evaluare eficientă	Mediu	Mediu
Riscuri externe	Impactul negativ al războiului din Ucraina asupra economiei și securității statului	Sporit	Sporită
	Procese migraționale	Mediu	Mediu
	Schimbările climatice și dezastre naturale	Scăzut	Scăzută

VII. Etape de implementare a POL a mun. Edineț

Procesul de implementare al POL Edineț este divizat convențional în trei etape:

Etapa de pregătire: Conform prevederilor Programului, în cadrul Primăriei mun. Edineț a fost constituită Unitatea de Implementare a Proiectelor de dezvoltare urbană (UIP), rolul căruia este de a sprijini implementarea proiectelor incluse în Program. Unitățile de Implementare a Proiectelor vor fi grupuri de lucru intersectoriale, fără statut juridic, constituite din funcționari / personal contractat din cadrul administrației publice locale și specialiști ai structurilor necomerciale cu care APL cooperează în implementarea proiectelor /Decizia Nr.4/1 din 18 iunie 2021/.

Totodată, pentru a beneficia de resurse, vor fi actualizate Strategia de dezvoltare locală și Planul Urbanistic General, în care vor fi reflectate intențiile de investiții și proiectele propuse spre implementare, la fel va fi pregătit portofoliul de proiecte prioritare, care la rândul său va fi divizat în două grupe: (1) propuse spre implementare în cadrul etapei 1 (2021-2024), și (2) propuse spre implementare în cadrul etapei 2 (2025-2027).

Etapa I de implementare – 2,5 ani (2021-2024). În cadrul acestei etape, urmează implementarea proiectelor propuse pentru etapa primară. Proiectele vor fi implementate de către

ADR Nord cu implicarea UIP Edineț, în baza alocărilor financiare anuale stabilite pentru fiecare localitate în parte. Procedurile de alocare a finanțării, organizarea licitațiilor publice, implementarea, monitorizarea și raportarea modului de implementare a proiectelor vor fi similare procedurilor aplicate în cazul finanțării proiectelor din FNDRL. În prima etapă, rolul UIP Edineț va fi de a acorda suport în pregătirea proiectelor și monitorizarea implementării lor. Raportarea va fi realizată de către ADR Nord în bază procedurilor stabilite privind implementarea proiectelor finanțate din FNDRL. Această etapă va finaliza cu activitatea de evaluare intermediară a implementării Programului.

Etapă II de implementare – 2 ani (2025-2027). În cadrul acesteia, urmare a stabilirii listelor cu propunerile de proiecte pentru etapa 2, vor fi implementate proiectele selectate, care vor fi implementate de către UIP Edineț cu suportul ADR Nord, în baza alocărilor financiare anuale stabilite pentru fiecare localitate în parte.

Primăria municipiului Edineț va asigura implementarea și raportarea proiectelor finanțate prin Program, utilizând sistemul trezoreriei și urmând atribuțiile și procedurile similare celor aplicate de ADR Nord. Etapa va finaliza cu evaluarea finală a implementării Programului, după care, va urma o evaluare post-implementare, în care proiectele trebuie să intre în parametrii asumați ce se poate extinde pe o perioadă de 3-5 ani, timp în care proiectele sunt încă sub contract și se verifică funcționarea lor o dată pe an și apoi se evaluează programul din punct de vedere al impactului.

VIII. Monitorizarea și evaluarea POL

Monitorizarea implementării POL Edineț se va realiza în primii doi ani de către ADR Nord, iar ulterior de către o structură de monitorizare creată prin decizia autorităților publice locale.

ADR Nord va agreea cu structurile responsabile pentru implementarea acțiunilor și proiectelor din POL, modalitățile specifice de monitorizare și raportare a modului de realizare a acțiunilor/ activităților/ proiectelor parte componente a POL pentru a asigura o consecvență și regularitate în colectarea indicatorilor.

Evaluarea POL se va desfășura la sfârșitul perioadei de programare, respectiv rigorile (ex-post) indicate în Instrucțiunea privind monitorizarea politicii de dezvoltare regională, integrând și rezultatele evaluărilor proiectelor de dezvoltare urbană implementate la nivel de municipiul Edineț.

IX. Planul de implementare POL Edineț

N/o	Proiecte / Acțiuni	Perioada de implementare	Costuri estimative, mil. lei	Sursa de finanțare	Responsabili	Indicatori de monitorizare
1.	Dotarea tehnică cu unități de transport electrice și dezvoltarea sistemului de transport public urban municipal	2025-2027	15,6 (inclus în Programul Național)	Fonduri UE, Bugetul local	Primăria mun. Edineț, UIP Edineț, ÎM Transport Public Edineț	2 microbuze electrice procurate; Modernizarea serviciilor ÎM pe transport creată
2.	Îmbunătățirea mobilității și a calității infrastructurii de acces a municipiului Edineț, dezvoltarea conexiunii acestora cu localitățile adiacente	2021-2027	90	Bugetul de Stat al RM, Bugetul local, Surse externe	Primăria mun. Edineț, UIP Edineț	Minim 10 km de drumuri locale modernizate
3.	Conectarea terenului Parcului Industrial Edineț la o nouă sursă de energie electrică – linie de tensiune înaltă LEA 110	2025-2027	22 (inclus în Programul Național)	20 mil. lei – bugetul de stat prin prezentul Program național 2 mil. lei – bugetul local	Primăria mun. Edineț, UIP Edineț, Parcul Industrial Edineț	Linie de tensiune înaltă LEA 110; Minim 500 locuri noi de muncă
4.	Crearea unei piețe agroalimentare regionale	2025-2027	23	15 mil. lei - FNDRL 8 mil. lei – buget local	Primăria mun. Edineț, UIP Edineț	1 piață agroalimentară regională creată
5.	Construcția unei hale industriale în Parcul Industrial Edineț	2025-2027	40	35 mil. lei – FNDRL 5 mil. lei – buget local	Primăria mun. Edineț, UIP Edineț, Parcul Industrial Edineț	1 hală industrială construită și funcțională;
6.	Amenajarea și revitalizarea zonei	2025-2027	25	Bugetul local	Primăria mun. Edineț,	1 zonă de agrement

	regionale de agrement a Parcului „V. Alecsandri”			FNDRL Ministerului Fondurilor pentru Dezvoltare și Politică Regională al Republicii Polone	UIP Edineț	amenajată (40 ha cu 3 lacuri) și dotată cu utilități de recreere și sportive
7.	Crearea Complexului sportiv multifuncțional modern de importanță regională (cu bazin de înot)	2025-2027	45	FNDRL Bugetul local Ministerului Fondurilor pentru Dezvoltare și Politică Regională al Republicii Polone	Primăria mun. Edineț, UIP Edineț	1 centru sportiv multifuncțional regional construit și dotat
8.	Renovarea clădirii cinematografului într-un centru de informare turistică regional modern, revitalizarea centrul civic și cartierele blocurilor de locuințe	2025-2027	60	FNDRL, Bugetul local, Surse externe	Primăria mun. Edineț, UIP Edineț	1 centru civic de nivel regional urban revitalizat
9.	Construcția și amenajarea stației de transfer și sortare a deșeurilor	2025-2027	33	FNDRL, Buget local, Surse externe		
10.	Extinderea rețelelor de canalizare în municipiu	2022-2027	13,5 (inclus în Programul Național)	FNDRL Fondul Național de Mediu (FNM) Bugetul local	Primăria mun. Edineț, UIP Edineț, FNM	85% din populație asigurată cu servicii de canalizare;
11.	Construcția unei noi stații de tratare a apei potabile pentru municipiul Edineț și orașul Cupcini	2025-2027	120 (inclus în Programul Național)	Fonduri UE, Bugetul local, Parteneri de dezvoltare (surse identificate – ADA)	Primăria mun. Edineț, UIP Edineț	1 stație de tratare a apei construită, amenajată și dotată

12.	Extinderea și modernizarea sistemului de iluminat stradal	2025-2027	12 (inclus în Programul Național)	7 mil. lei – bugetul local și 5 mil. lei – parteneri de dezvoltare (surse identificate)	Primăria mun. Edineț, UIP Edineț	95% din populație asigurată cu servicii calitative de iluminare nocturnă
13.	Construcția unei clădiri pentru locuințe sociale destinate familiilor vulnerabile, fără dotări inițiale	2025-2027	20	18 mil. lei – parteneri de dezvoltare 2 mil. – buget local	Primăria mun. Edineț, UIP Edineț	Nr. familii vulnerabile asigurate cu locuințe sociale
14.	Contribuții suplimentare din partea autorităților publice locale pentru cofinanțarea elaborării documentației tehnice	2025-2027	2,6 (inclus în Programul Național)	Bugetul autorităților publice locale	Primăria mun. Edineț, UIP Edineț	Suma contribuțiilor locale pentru cofinanțare